

Edyta Manasterska-Wiącek, Ewa Białek

Obraz naukowca w anegdocie rosyjskie

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Linguistica Rossica 10, 87-96

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edyta Manasterska-Wiącek, Ewa Bialek

Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Lublin (Polska)

OBRAZ NAUKOWCA W ANEGDOCIE ROSYJSKIEJ

Nauka jest niepodważalną wartością kultury każdego narodu. Osiągnięcia w tej dziedzinie stają się chlubą społeczeństw, nierzadko zapisują się na trwałe na kartach historii. Równie autonomiczną grupą, jak sama nauka, są jej twórcy, autorzy sukcesów – naukowcy. Nic zatem dziwnego, że obraz naukowca staje się źródłem nie tylko dyskusji, ale i licznych dowcipów oraz anegdot – również na gruncie kultury i języka rosyjskiego. Rozróżnienia między dowcipem a kawałem dokonała m.in. M. Karwatowska. Wspomniana badaczka zaznacza, że dowcip, kiedy reprezentuje prosty, prymitywny komizm, bywa rozumiany jako kawał (Karwatowska 2013: 68).

W słownikowym rozumieniu *anegdota* jako gatunek prozy narracyjnej (gr. – ‘*nieopublikowane*’) to ‘krótkie opowiadanie o charakterystycznym z jakiegoś powodu lub komicznym zdarzeniu, w szczególności przedstawiające epizod z życia znanej postaci współczesnej lub historycznej’ (STL). Jako że materiał niniejszej analizy stanowią anegdoty rosyjskie, warto skonfrontować omawiane pojęcie z jego rozumieniem na gruncie rosyjskim: анекдот – ‘короткий устный смешной рассказ о вымышленном событии с неожиданной остроумной концовкой, в котором действуют постоянные персонажи, известные всем носителям русского языка’ (Шмелева, Шмелев 2002: 20), a także: 1. ‘один из жанров фольклора: короткий юмористический рассказ, обычно высмеивающий кого-, что-л.’. А. о ком-, чем-л. А. про кого-, что-л. Рассказывать а. Насмешишь анекдотом. 2. ‘необычное происшествие, событие’. Скверный, неприятный а. произошел с кем-л.; Вот какой а. случился со мной. Первоначально: ‘занимательный или поучительный рассказ из жизни исторического лица, легендарного героя и т.п.’ (БТС). Widzimy zatem, że definicja rosyjska przewiduje szerszy kontekst użycia tego leksemu, czyli poza gatunkiem literackim, w języku ogólnym. Należy zaznaczyć, że formy pojawiające się jako wyniki poszukiwań użyć i funkcjonowania wyrazu ‘anegdota’ zarówno w polskich, jak i rosyjskich zasobach internetowych są w rzeczywistości dalekie od prezentowania inteligentnej wyszukanej formy komizmu, zakładanego przez tę formę.

Niezależnie od języka, bawią jednak członków różnych kultur. Te oparte na faktycznych wydarzeniach są żartobliwą relacją z pewnego wycinka rzeczywistości. A te zmyślane? Na czym się opierają, jeśli nie na faktach?

Wnikliwa obserwacja świata powoduje z jednej strony wyważone i miarodajne oceny, z drugiej – natura ludzka dąży do pewnych uproszczeń. Kiedy do oglądu rzeczywistości dochodzą ludzkie emocje, myślenie „na skróty”, kategoryzowanie i generalizacja, powstaje obraz stereotypowy. Jest to obraz albo pozytywny, albo negatywny.

Stereotyp w językoznawstwie ma znaczenie dosyć szerokie, jako kategoria interdyscyplinarna może być on postrzegany i opisywany na wielu płaszczyznach. Termin w dyskursie naukowym funkcjonuje już od 1922 r. i chociaż dzisiaj chętnie analizuje się go na gruncie badań lingwistycznych, to jego geneza w istocie związana jest z socjologią i z psychologią społeczną¹. W polskiej lingwistyce na różnych etapach jej rozwoju wyodrębniły się dwa podstawowe podejścia do tego zjawiska – podejście formalne, w którym stereotyp równoznaczny jest z utartym wyrażeniem, w podejściu semantycznym w definiowaniu stereotypu uwzględnia się konotacje językowe (Bartmiński 2009: 65–66). W lubelskiej szkole etnolingwistycznej stereotyp rozumiany jest trojako – jako topika, formuły oraz idiomy (tamże: 69–71). „Stereotyp łączy więc tzw. konotacje encyklopedyczne (wynikające z wiedzy o świecie) i językowe (przynależne wiedzy językowej)” (Bartmiński, Panasiuk 2010: 374).

Rosyjskie anegdoty, podobnie jak i polskie, poświęcone są postaciom ze świata polityki, show-biznesu czy też wybranym grupom zawodowym. Popularnym jednak motywem i w pewnym stopniu wyróżniającym anegdotę rosyjską na tle innych są grupy etniczne – Gruzini, Ormianie, a także syberyjscy autochtoni, mieszkańcy Półwyspu Czukockiego. Od lat 90. jako bohater tego gatunku ustnego folkloru triumfy święci tzw. nowy Ruski (por. Шмелева, Шмелев 2002).

Celem niniejszej analizy jest zbadanie, jakie cechy ludzi nauki zaznaczają się w anegdotach rosyjskich, jaki jest ich potoczny obraz? Z czego śmieją się Rosjanie? Co w obrazie naukowca zwraca ich uwagę na tyle silnie, iż staje się on źródłem żartów, emocjonalnych ocen²? Korpus badawczy stanowi 850 tekstów pozyskanych w przestrzeni internetowej, spośród których do prezentowanej analizy wybrano niektóre, układające się w najliczniejsze, spójne znaczeniowo grupy.

Pod hasłem ‘анекдоты об ученых’ odnajdujemy i teksty związane z osobami pełniącymi ważne funkcje:

¹ Zob. Bartmiński, 2009: 53; Bartmiński, Panasiuk, 2010: 372.

² Zaznaczamy, że część anegdot może się wiązać z rzeczywistymi zabawnymi sytuacjami z życia znanych naukowców – i to powinno być istotą samej anegdoty. Nazwa gatunku została jednak we współczesnych humorystycznych rosyjskich tekstach internetowych rozciągnięta na teksty preparowane, wymyślane, pokazujące w krzywym zwierciadle to, co zwraca uwagę otoczenia w omawianym aspekcie. Z uwagi na to, że w sieci krążą one pod nazwą anegdot, analizujemy je łącznie – w postaci, w jakiej docierają do swoich czytelników. Mamy jednak świadomość pewnej niespójności w tej mierze co do typów tekstów, jakie są umieszczane pod hasłem ‘anegdota’.

...На этот вопрос главный заместитель помощника руководителя и куратора по социальным проблемам и по совместительству главного бухгалтера аналитического отдела спецпроектов центрального департамента политологических и экономических международных программ Центра открытых внешнеполитических инновационных технологий Института социальноэкономических проблем переходного периода недоразвитых стран Африки Российской Академии Наук Василий Цукерман ответил: «Нет».

Skontrastowanie lakonicznej odpowiedzi *Nie* „głównego zastępcy pomocnika kierownika i kuratora...” z jego bardzo długim tytułem staje się poprzez to przejawskrawienie źródłem komizmu, z drugiej zaś strony jest ironicznym komentarzem do tytułowania ludzi nauki, które nierzadko łączy rozmaite ich funkcje z osiągnięciami zawodowymi i bywa znacznie dłuższe od samego nazwiska. Co więcej, w danym przypadku bohater anegdoty para się dwoma zajęciami, co może wskazywać na niskie pensje ludzi świata росыjskiej nauki. Wprawdzie tytułowany w powyższym tekście jest nie *stricte* naukowiec, ale główny zastępca pomocnika kierownika i kuratora, pracujący dodatkowo na drugim etacie w księgowości RAN-u (a więc pracownik administracyjny), to jednak w tekście kwestionuje się (a może nawet ośmiesza?) celowość badań naukowych, mowa bowiem o Instytucie, co prawda Росыjskiej Akademii Nauk, ale w którym zgłębia się problemy „okresu przejściowego krajów niedorozwiniętych” (por. *слаборазвитые страны*). Dodatkowo reakcję komiczną potęguje stworzony w anegdocie swoisty łańcuszek funkcji administracyjnych – kierownik ma pomocnika, ten z kolei ma zastępcę, i to głównego.

Spójrzmy, jak w anegdotach росыjskich prezentuje się życie codzienne naukowca:

- *Старый профессор-маразматик заходит в женский туалет:*
– *Сидите, не вставайте.*
- – *Извините, могу я запатентовать машину времени?*
– *К сожалению, она уже запатентована 11 июля 1998-го года.*
– *Эх... А скажите, вы работаете 10 июля 1998-го?*
- *Однажды известный итальянский физик Энрико Ферми опаздывал на заседание Итальянской Академии Наук и выехал на своем «Фиате» в том же костюме, в котором он работал в своей лаборатории. То есть, у него не было положенных в таких случаях мантши и треуголки. Естественно, карабинеры у входа преградили ему путь. Тогда он представился как «шофер Его превосходительства профессора Ферми» и был пропущен.*
- *Профессор забыл дома ключ. Стучится. Выходит старый слуга:*
– *Профессора нет дома, он на лекции.*
– *Хорошо, я зайду попозже.*

Jak się okazuje, humoreski na temat naukowców uwydatniają ich roztargnienie, rozkojarzenie, skupienie na świecie oderwanym od realiów, dat, ubiorów stosownych do okazji, w tekstach zawarta jest także charakterystyka związana z ich zdrowiem psychicznym. Ludzie nauki są postrzegani jako szaleni, zwariowani, nieprzeciętni.

Często to ludzie w sędziwym wieku – por. *старый профессор-маразматик*, albo też otoczeni leciwymi już współpracownikami – por. *старый слуга*.

Przed wszystkim jednak naukowcy to ludzie, którzy mają swoje rodziny, bliskich im ludzi, rodzą im się dzieci, które są przez nich wychowywane. Spójrzmy na ten aspekt życia omawianej grupy zawodowej. Interesujące jest, co zwraca uwagę otoczenia na tyle, by stać się źródłem karykaturalnego obrazu budującego anegdoty:

- *Приходит женщина в ателье к портнихе:*
– *Сшейте мне, пожалуйста, ночную рубашку длиной 3 метра.*
– *А зачем вам такая?*
– *А у меня муж – научный работник. Для него главное – поиск, а не конечный результат.*
- *Репортер:*
– *В чем заключается научно-исследовательская деятельность профессора?*
Домработница профессора отвечает:
– *Главным образом, в поисках своих очков.*
- *Ты не знаешь, где мой карандаш? – обращается он к жене.*
– *Он у тебя за ухом.*
– *Я очень занят, за каким ухом?*

Żony czy też gospodynie domowe mają zatem świadomość swoistego ode-
rwaniania naukowców od codzienności, cierpliwie tolerując tę „odmienność”. Przy
okazji warto zauważyć pewien paradoks – naukowiec, którego trud jest przecięt-
nie opłacany, miewa gosposię. Być może jest to sygnał, że sam sobie z niczym nie
poradzi w domu lub, pochłonięty pracą, nie ma czasu na założenie rodziny.

Kolejne jednostki:

- *– Как появляются дети в семье ученых?*
– *Методом научного тыка.*
- *Ассистент сообщает профессору:*
– *Только что позвонили из роддома и сказали, что у вас родилась дочь.*
Профессор, не отрываясь от работы:
– *Сообщите, пожалуйста, об этом моей супруге.*
- *У одного ученого родились близнецы. Одного он окрестил в храме, а другого оставил в качестве контрольного образца.*
- *Менделеев долго доказывал своей жене, что на первом месте должен стоять водород, а не жена и дети.*
- *Маленький мальчик подходит к папе-математику, сидящему за какой-то работой, и спрашивает:*
– *Папа, как пишется число 8?*
– *Как бесконечность, повернутая на угол $\Pi/2$.*
- *Химик хвалится перед друзьями:*
– *Мой крошка-сын сегодня произнес первое слово!*
– *Что же он сказал?*
– *Парааминоарсенбензолгидрохлорид! – с гордостью ответил счастливый отец.*

Widzimy więc, że w potocznej ocenie ludzi nauki jako mężów i ojców uwypuklone jest – podobnie, jak w ich funkcjonowaniu poza domem – całkowite oddanie się nauce. Priorytetem dla nich w czasie prowadzonych badań są właśnie badania, a nie na przykład narodziny i wychowanie dziecka; nauka wnika do ich sypialni, do leksykonu ich dzieci, do interpretacji świata. Znakiem tego jest żartobliwie przedstawione pozostawienie jednego z bliźniąt w charakterze „grupy kontrolnej” czy też pierwsze wypowiedziane przez dziecko słowo w postaci złożonej nazwy chemicznej.

Również finansowy aspekt życia naukowców znalazł swoje odzwierciedlenie w humorystycznych tekstach tworzonych przez „potocznych” obserwatorów:

- *Сантехник чинит унитаза на дому у профессора. Поработал полчаса, наладил все и говорит:*
– *С вас сто долларов.*
Профессор начинает возмущаться:
– *Я профессор, член-кор академии наук – и то я не получаю сто долларов за полчаса!*
Сантехник отвечает:
– *Это нормально. Когда я был профессором, я тоже столько не получал.*

Owocem pracy naukowej są wynalazki. W humanistyce te odkrycia mają charakter głęboko intelektualny i mało namacalny. W naukach ścisłych są to często nie tylko wynalazki o abstrakcyjnym charakterze, ale również rzeczywiste przedmioty. Warto w tym miejscu zauważyć, iż w anegdotach poświęconych nauce i naukowcom w zgromadzonym korpusie badawczym pojawiają się przede wszystkim nauki ścisłe. Fakt, że to one właśnie stają się głównie obiektem obserwacji i w sposób żartobliwy budują anegdoty, może świadczyć o potencjale twórców lub odbiorców omawianych humoresek. Hermetyczność i niedostępność nauk ścisłych dla przeciętnego odbiorcy jest dobrym materiałem do tworzenia sytuacji komicznych. Naukowiec w białym fartuchu, z rozwianym siwym włosem, będzie się przecież zwykle kojarzył z A. Einsteinem. Tak widzielibyśmy każdego fizyka, chemika, rzadko humanistę. W takim obrazie realizuje się pewna domena w postaci cech fizycznych i mentalnych uznawanych za typowe w postrzeganiu wybranych osób bądź zjawisk.

W korpusie badawczym odnajdujemy jednak i jednostki adresowane do wąskiego grona odbiorców:

- *Ходят слухи, что когда у известного российского химика Марковникова спросили: „Почему не ремонтируется корпус университета?”, он написал на доске: С10Н22 С3Н7. Аг и ушел...*

Cóż napisał na tablicy Władimir Markownikow, znany chemik rosyjski, żyjący w XIX wieku? Skomplikowany wzór chemiczny, który dla odbiorcy spoza środowiska chemików jest hermetyczną konfiguracją symboli. Anegdota

funkcjonuje bez tytułu lub z tytułem o następującej treści: *Декан пропил серебро*. Tytuł w konfrontacji z podanym wzorem jest kluczem do komizmu. Jeśli jednak czytelnik nie posiada odpowiedniej wiedzy chemicznej i nie rozpoznaje, że $C_{10}H_{22}$ to węglowodór o nazwie chemicznej dekan, C_3H_7 to węglowodór – propyl i Ag – srebro, zostanie wyłączony z zabawy, która jest możliwa tylko po rozpoznaniu wykorzystanej gry słów.

Powróćmy do przykładów anegdot związanych z istotą pracy naukowej – odkrywaniem i jego niezwykle empirycznym podejściem do wielu elementów rzeczywistości i życia codziennego.

- – *Что такое открытие?*
– Для ученых – это обнаружение нового вещества, явления, закономерности, для всех же остальных открытие – это начало работы магазина.
- *Недавно ученые скрестили ... ноги и так целый день сидели.*
- *В НИИ картофелеводства выведена новая порода колорадских жуков, которых можно убивать газетой.*
- – *Как ты думаешь, мне выдадут патент на изобретение?*
– *А в чем суть изобретения?*
– *Помогает проходить сквозь стены.*
– *А как называется?*
– *Двери.*
- *Профессор, почему вы ходите с этим дырявым зонтиком?*
– *О, это мое последнее изобретение. Благодаря отверстиям в зонтике я сразу определяю, когда кончается дождь.*
- *Ученые провели эксперимент: если человека положить в ванну с водой и задернуть шторку, то он начинает мыться.*

Znaczenie i miara wynalazczości jest żartobliwie umniejszana, bagatelizowana, co już było przez nas sygnalizowane. Widać to i w poniższych przykładach:

- *Наконец-то ученые открыли секрет долголетия ежей. Оказалось, никакого секрета нет. Да и живут они, собственно, недолго...*
- *Гениальное изобретение сделали отечественные ученые. Они создали сотовый телефон с телевизором, радиоприемником, DVD-проигрывателем, компасом, холодильником и унитазом. Правда, работает только унитаз.*
- *Новейшие исследования российских ученых показали, что большинство людей готовы принять на веру любую чушь, написанную после слов: «Новейшие исследования российских ученых показали».*
- *Долгое время считалось, что бит неделим. Но советские ученые...*
- *Ученые нашли ген, который отвечает за желание ученых находить гены.*

- *Недавно нашими химиками получено новое вещество, от которого они никак не могут отмыть руки.*
- *В зарубежной печати можно встретить утверждения, будто закон всемирного тяготения изобрел англичанин Ньютон – говорит лектор – Однако еще задолго до Ньютона закон этот действовал на Руси!*

Zabawna nieomyślność naukowców росыјских, szukanie „dziury w całym”, swoista nadgorliwość badawcza oraz dążenie do dominacji w świecie naukowym niewątpliwie zaznaczają się w zacytowanych jednostkach. Tacy – w świetle anegdot – byli uczeni radzieccy, tacy są też uczeni współczesnej Rosji (*советские ученые, российскийские ученые, отечественные ученые*).

W zebranym korpusie badawczym w sposób szczególny zaznacza się wielki росыјski uczoney D. I. Mendelejew, odkrywca prawa okresowości pierwiastków. Samo powstanie tzw. tablicy Mendelejewa stało się źródłem licznych anegdot, co przecież nie umniejsza znaczenia wielkiego odkrycia. Fakt, że to odkrycie często występuje w anegdotach, potwierdza tylko, jak silnie zaznaczyło się w historii nauki росыјскеј i światowej.

- *Таблица Менделеева впервые приснилась А. С. Пушкину – просто он ни фига не понял.*
- *Зачем работать? Менделеев свою таблицу во сне увидел. Хорошо хоть название сам придумал!*
- *Обнаружены дневники Д. И. Менделеева! Оказывается, в разное время ему снилась не только периодическая система элементов, но и электролиз кефира, схема телевизора «Таурас», парламент Республики Башкортостан и многое другое в этом роде, однако ученый каждый раз просыпался в большом недоумении.*
- *Гений Леонардо Да Винчи был настолько велик, что он не только придумал вертолет и парашют, но еще явился во сне Менделееву, переодетый таблицей.*
- *Менделеев увидел во сне таблицу химических элементов, проснулся и подумал: все, больше никакой химии! Перехожу на водку.*

Analiza zgromadzonych jednostek badawczych pozwoliła na interesujące spostrzeżenie. Otóż w anegdotach росыјских rysuje się obraz naukowca niestroniącego od alkoholu. Pijaństwo to stereotypowa cecha Rosjanina w ogóle, niekoniecznie naukowca³. Wszak stare porzekadło głosi *Русь любит питу*. Naukowiec jest jednak częścią większej grupy społecznej, chociaż pijaństwo nie występuje jako stereotypowe dla grupy naukowców. W polskich stereotypach na temat Rosjanina jest ono wciąż wskazywane jako jego cecha negatywna (Bartmiński, 2009: 270). A więc autostereotyp i heterostereotyp w danym przypadku

³ Rzeczownik *водка* w świetle badań Ter-Minasowej (badania ankietowe z 2002 r.) otwiera listę najczęstszych wyrazów-kluczy do kultury росыјскеј, wskazywanych przez obcokrajowców – amerykańskich studentów (Ter-Minasowa 2004: 161–162).

się pokrywają. Można zatem w tym aspekcie mówić o metonimicznym przenikaniu stereotypów funkcjonujących w kulturze rosyjskiej, a ma to swoje odzwierciedlenie m.in. w podanych poniżej przykładach:

- *Настойчивый поиск истины российскими учеными обычно приводит их к тяжкому похмелью.*
- *Нобелевская премия (номинация «За волю к победе»). Присуждена группе уральских физиков, которая сумела добраться до Стокгольма без билета и денег, в товарных вагонах – но в смокингах, хотя босиком и пьяными...*
- *Американские ученые провели эксперимент. Если весь день говорить по-русски, то с работы придешь пьяный.*
- *Вечером минувшей пятницы украинские ученые нашли ранее неизвестный повод выпить.*

Rosjanie śmieją się nie tylko z odkryć na własnym gruncie kulturowym. Anekdoty dotyczą również państw byłego Związku Radzieckiego, krajów bałkańskich czy zachodnich. Ciekawe, że etnostereotyp Czuczcy obejmuje także czukockiego naukowca. Oto niektóre z przykładów:

- *Сенсация! Эстонские ученые изобрели колесо.*
- *– Сенсация: чукотские ученые открыли...
– Не надо «открыли», просто: сенсация – чукотские ученые.*
- *Молдавские ученые доказали, что Земля не круглая. Она грязная и скрипит на зубах.*
- *Ученые Гарвардского университета доказали, что белые мыши лучше размножаются, если им не мешают ученые Гарвардского университета.*

Najczęściej jednak Rosjanie śmieją się z odkryć naukowców brytyjskich:

- *В результате эксперимента британские ученые потеряли смысл эксперимента.*
- *Британские ученые изобрели мобильный домофон.*
- *Британские ученые изобрели прибор, с помощью которого можно легко проходить сквозь стены, назвав изобретение дверью.*
- *Британские ученые утверждают: «К 2050 году нас будет 10 миллиардов». Фигня какая-то... На хрен нам 10 миллиардов британских ученых?»*
- *В ходе научных исследований британские ученые выяснили, что самые дурацкие научные исследования проводят британские ученые.*

Interesujące jest jednak, dlaczego tę akurat nację wybrali do swoich żartów Rosjanie. Wyraźne antypatie, wzajemna niechęć nie zaznaczają się w sposób szczególny w relacjach między tymi dwiema kulturami. Może to dominacja w nauce,

dążenie tych dwu silnych potęg umysłowych i polityczno-ekonomicznych do bycia lepszym staje się źródłem licznych anegdot⁴.

Tyle wywody teoretyczne i ich empiryczne potwierdzenia. Jak zatem wygląda relacja potocznego obrazu świata i stereotypów naukowca? Spory korpus badawczy, który został w niniejszym badaniu poddany analizie, pozwala mówić o pewnych cechach stereotypowych, które ujawniają się w anegdotach o naukowcach. Szablonowe myślenie zaznacza się poprzez obraz szalonego, nie do końca funkcjonującego w szarej rzeczywistości człowieka nauki. To jakby ludzie z innej planety. Analiza całości materiału pozwala na wniosek, że w anegdotach jest też jednak podkreślana ich mądrość i inteligencja, analityczność umysłów, dociekliwość, oddanie pracy. Czy obojętne są im pieniądze? Na pewno są w stanie przedkładać nad nie misję naukową. Naukowcy w anegdotach rosyjskich nie są romantyczni, nie zauważają na przykład żony czy pojawienia się na świecie własnego dziecka. Stąd też trudno powiedzieć, że naukowiec to tylko zawód – skoro nauka tak silnie zaznacza się w ich codzienności.

Na koniec wypada zaznaczyć, iż część analizowanego korpusu badawczego została, jak można przypuszczać, stworzona przez samych naukowców lub inne osoby spoza świata nauki. Z problemami wysłania artykułów do wydawnictw, niepowodzeniami badawczymi, cytowaniem literatury boryka się większość młodych pracowników. Spójrzmy na poniższe cytaty:

- *Ученый-исследователь, отправившись от микроскопа, уныло спрашивает коллег: – Господа, никто не знает антонима к слову «эврика»?*
- *Чем больше работаешь над своей идеей, тем больше убеждаешься в том, что она – чужая.*
- *Если вы понимаете, что написали, но не можете доказать это – пошлите в журнал по физике!
Если вы не понимаете, что написали, но можете доказать это – пошлите в журнал по экономике!
Если вы ничего не понимаете, что написали и не можете доказать это – пошлите в журнал по философии!*

Świadomość stereotypów jako istotnego elementu kultury każdego narodu jest dla uczącego się języka niezwykle istotna. Oprócz funkcji poznawczej takich badań – wiedzy o realiach i geografii Rosji (np. *Czukotka*), słynnych postaciach (np. *Mendelejew*), warto zwrócić uwagę i na możliwość wzbogacania leksyki (m.in. w postaci skrótów lub konstrukcji ze skrótami, na przykład, *НИИ – Научно-исследовательский институт, DVD-проигрыватель, нomenclatury rosyjskiej член-корреспондент, kolokacji принять на веру что-л.*) oraz na ich niewątpliwą

⁴ Co ciekawe, brytyjscy uczeni wkradają się nawet do nagłówków w prasie rosyjskiej – *Британский ученый – это не анекдот*: <http://www.mk.ru/science/interview/2013/12/20/962957-britanskiy-uchenyiy-eto-ne-anekdod.html/31.01.2013/>.

wartość ludyczną. Anegdota jako gatunek wypowiedzi jest więc nie tylko ciekawym obiektem badawczym, ale i wartościowym narzędziem glottodydaktycznym dzięki swej zawartości leksykalnej, szablonowości i nasyceniu realiami.

Wykaz skrótów

STL – Słownik terminów literackich

БТС – Большой толковый словарь

Bibliografia

- Bartmiński J (2009), *Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne*, Lublin.
- Bartmiński J, Panasiuk J (2010), *Stereotypy językowe*, [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin, s. 371–395.
- Karwatowska M (2013), *Stereotyp studenta w dowcipach internetowych* [w:] *Humor w perspektywie kulturowo-językowej*, Lublin, s. 67–79.
- Słownik terminów literackich*, (1988), red. J. Sławiński, Wrocław.
- Большой толковый словарь* (2000), red. С. А. Кузнецов, Санкт-Петербург.
- Тер-Минасова С. Г. (2004), *Язык и межкультурная коммуникация*, Москва.
- Шмелева Е. Я., Шмелев А. Д. (2002), *Русский анекдот. Текст и речевой жанр, Языки славянской культуры*, Москва.

Edyta Manasterska-Wiącek, Ewa Białek

PICTURE OF SCIENTIST IN RUSSIAN ANECDOTE

(Summary)

The article is devoted to the analysis of how a scientist is depicted in a Russian anecdote. The research corpus, based mainly on internet sources, allowed for a conclusion that the profession of a scientist affects his entire life and the whole system of values. A scientist, as the Russian anecdotes portray, is a rather scatter-brained person, confined within his own world of science. Additionally, the authors of this article point to stereotypes as a means of assessment characteristic to every nation. They consider this element as a significant factor to be implemented in the foreign language teaching.

Keywords: glottodidactics, stereotype, anecdote.